

1 of 1 DOCUMENT

25 maart 2016 vrijdag

'Willen onze multinationals geen mbo'ers meer? Lariekoek!'; 'Willen multinationals geen mbo'ers? Onzin!'

BYLINE: Scheidend voorzitter van de MBO Raad Jan van Zijl erkent dat scholen hun leerlingen meer moeten voorbereiden op een bestaan als zzp'er

SECTION: Ondernemen

LENGTH: 1476 woorden

Voorzitter Jan van Zijl van de MBO Raad vecht al acht jaar tegen het imagoprobleem van het middelbaar beroepsonderwijs. Te veel ouders zien de mbo-leerweg als een negatieve keuze, als laatste terugvaloptie voor kinderen die niets anders kunnen. De maatschappelijke status van de mbo'er wordt ook nog eens bedreigd door de angst dat lager- en middelbaar geschoold werk de komende jaren massaal zal worden weggeautomatiseerd.

Het gebrek aan waardering berust voor een belangrijk deel op diepgewortelde -- en schadelijke -- misvattingen, verzucht oud-PvdA-Kamerlid Van Zijl. Politiek Den Haag miskent de prestaties van het mbo, en debatteert er in zijn ogen op nogal hijgerige wijze over, op basis van achterhaalde clichés en onderbuikgevoelens. Dat strookt niet met de lof die Nederlandse mbo-scholen toegezwaaid krijgen uit de rest van Europa, onder meer van de Oeso.

Mbo-scholen zijn dichter tegen de arbeidsmarkt en bedrijfsleven aangekropen dan welke andere onderwijssector ook, betoogt de voorzitter. In plaats van modder naar elkaar te gooien, smeden scholen en het bedrijfsleven tegenwoordig samen beleid. Ze maken afspraken over welke bagage een stagiair nodig heeft voor optimale baankansen. Dat soort innige samenwerking was een paar jaar geleden nog ondenkbaar, zegt Van Zijl, die op 1 april, aan het eind van zijn termijn, stopt om vicevoorzitter te worden bij ambtenarenpensioenfonds ABP.

Wel erkent hij dat er nog geen pasklare antwoorden zijn op de vraag hoe je studenten opleidt om ook tijdens hun werkende leven te blijven doorstuderen. De 'houdbaarheid' van beroepskennis wordt almaar korter. De dure plicht van zijn opvolger wordt dan ook om de nadruk te verleggen van kennisoverdracht naar het opleiden van mensen voor het ondernemerschap en zzp-schap.

U hebt de afgelopen jaren vaak onder vuur gelegen van werkgevers, het ministerie van Onderwijs en de Tweede Kamer. Een terugkerend verwijt was dat het mbo-onderwijs de aansluiting mist met de arbeidsmarkt.

'Ik ontken niet dat er hier en daar tekorten zijn, maar het is gevaarlijk om je daardoor al te veel te laten meeslepen. Dat geluid is van alle tijden, en het wordt soms gedreven door opportunistische werkgevers die denken iemand te krijgen waar niks meer aan hoeft te gebeuren. Wij leiden op voor de arbeidsmarkt en voor

'Willen onze multinationals geen mbo'ers meer? Larietoe!'; 'Willen multinationals geen mbo'ers? Onzin!'
FD.nl 25 maart 2016 vrijdag

de lange termijn, niet voor een specifieke vacature. Veel verstandige werkgevers snappen dat.'

De politiek snapt dat soms niet?

'Ik verdraag het persoonlijk bijna niet dat het imago van het mbo niet is wat het zou moeten zijn. Ook de politiek snapt dat onvoldoende. Ik vind het lastig dat de mediagevoeligheid in de Kamer ook op dit terrein is toegenomen. Soms ontstaat er lichte hysterie over vermeende tekorten, bijvoorbeeld op het gebied van technici.'

'We zouden er 160.000 tekort komen, en er kwamen enorme campagnes in 2013. De technieklobby heeft dat aangewakkerd en geprofiteerd, ook door andere opleidingen weg te zetten als pretopleidingen. Later bleek dat cijfer zwaar overtrokken. Het ironische is: als het ergens lastig was om stages te vinden, was het wel in de techniek en in de zorg, ook al zo'n vermeende tekortsector.'

Heel veel mbo-studenten volgen een economisch-administratieve opleiding. Worden zij niet opgeleid voor werkloosheid?

'Ik geef toe: als er ergens een probleem is met de aansluiting is het daar. Er zijn zat leerlingen die alleen maar economie kiezen omdat een vriend dat ook gaat doen. We werken aan beleid om die mensen te waarschuwen. Er worden ombuiggesprekken gevoerd: waarom niet iets kiezen waar veel meer werk in is? Maar de voorlichting kan beter, en dat begint al op het vmbo.'

'Dat neemt niet weg: als een kind binnenkomt met de droom om kapper te worden (de Kappersbond is bezorgd over het sterk gestegen aantal kapsalons, red), niks meer aan doen. Wij zijn niet Noord-Korea. Je kunt mensen niet verbieden zich in te schrijven.'

In bijna ieder debat over robotisering wordt het grootschalige uitsterven van mbo-beroepen voorspeld.

'Dat wordt zwaar overdreven. Ik herinner me hoogleraar **Jouke van Dijk**, die in Nieuwsuur riep dat er een half miljoen banen op niveau mbo-2 en mbo-3 verloren zullen gaan, en dat daar niks voor terugkomt. Dat zijn onverantwoorde uitspraken, dat gaat echt te ver. Zo iets kunnen we nog helemaal niet voorspellen. Omdat we het gewoon niet weten.' stapelkader zonder kader jan van zijl

'Ja, er zullen banen verloren gaan door technologische vernieuwingsgolven, maar die zijn tot nu toe altijd opgevolgd door banengroei. Ik vind het wel heel boud om te veronderstellen dat dat nu voor het eerst niet zo zal zijn. Wat wel zeker is: arbeidsrelaties worden lossen, en er komen meer mensen in een flexschil. Of je het daar nu mee eens bent of niet, de hoofdpoddracht voor het mbo is om jonge mensen klaar te stomen voor die groeiende dynamiek.'

U lag de afgelopen jaren regelmatig in de clinch met het ministerie van Onderwijs. Is dat een gezonde spanning geweest of ging het verder dan dat?

'Het was overwegend gezond. Minister Jet Bussemaker heeft van meet af aan ingezet op kwaliteitslagen via prestatieafspraken. Daar valt iets voor te zeggen. Er is veel vooruitgang geboekt en dat kwam deels door politieke druk. Een heleboel verbetering komt uit de sector zelf, bijvoorbeeld in de kwaliteit van examinering.'

'Ik vind het bewonderenswaardig dat Bussemaker de schooluitval verder wil terugdringen, nadat wij zelf al heel ver gekomen zijn. Ik betwijfel zelf of dat mogelijk is, maar van een 7,5 een 8 willen maken, wie kan daar tegen zijn?'

'Er zijn ook mensen die zeggen dat de verbetering óndanks de prestatieafspraken is bereikt. Dat vind ik flauw. Wel heeft het Centraal Planbureau aangetoond dat je als school lang niet altijd invloed hebt op de uitkomsten, en dat het dan geen zin heeft om daar prestatieafspraken over te maken. Uitval, of de kwaliteit van een stage, heb je niet zelf in de hand. Er wordt niet altijd begrepen dat er grenzen zijn aan de mate waarin je kunt sturen.'

Minister Bussemaker overschat de maakbaarheid?

'Willen onze multinationals geen mbo'ers meer? Larietoe!' ; 'Willen multinationals geen mbo'ers? Onzin!'
FD.nl 25 maart 2016 vrijdag

'Kijk naar de cijfers: 92% van de mbo-afstudeerders had binnen een half jaar een baan op zijn niveau toen economie goed draaide. In de crisistijd daalde dat door verdringing door hbo'ers, die werk onder hun niveau accepteerden. Dan kun je sturen wat je wilt, maar Bussemaker kan zo'n trend niet keren met beleid.'

Enkele maanden geleden botste u weer met de minister. Toen ging het over de zogenaamde 'leerfabrieken', die zij wettelijk wilde verplichten zich op te knippen om de 'menselijke maat' terug te krijgen. Dat heeft u kunnen verhinderen.

'Wij vonden het zelf ook belangrijk dat er mogelijkheden kwamen voor schaalverkleining. Grote scholen in Amsterdam en Rotterdam hadden daar zelf behoefte aan. Ik ben van de noodzakelijke compromissen, maar ik wist van tevoren: een verplichtstelling maken we niet mee. Dan misken je grote scholen die heel goed die kwaliteit en menselijke maat vasthouden. Ik vind het lastig dat verbeterlagen altijd gepaard gaan met: we maken een probleem eerst heel groot.'

'Ik was somber over onze kansen, want strijden voor kleinschaligheid klinkt natuurlijk lekker in de media. Gelukkig gingen ook vakbonden en studentenraden met de hakken in het zand. Het is niet dan ook niet mijn verdienste dat die wettelijke plicht er niet gaat komen.'

Het werknemersbestand van multinationals in Nederland bestaat voor een steeds groter deel uit hbo-plussers. Mbo'ers belanden in toenemende mate in de flexschil.

'Sorry, maar dat is larietoe! Velen voorspellen dat, maar dat blijkt niet uit de cijfers. Als de economie aantrekt is er op alle niveaus gewoon weer werk. En grote bedrijven die zeggen: wij hebben alleen maar hbo-geschoolden nodig, ze zijn er gewoon niet.'

'Iedereen doet er goed aan om zich zo hoog mogelijk te laten opleiden. Maar iedere marktdenker zal bevestigen: wat er niet is, is er niet. De economie zal zich naar het aanbod richten. Er is een diplomademocratie, die nadert een zekere mate van voltooiing. Op een gegeven moment valt er ook niet meer uit kinderen te halen.'

Kun je alle mbo'ers opleiden tot zzp'er?

'Die zzp-groei gaat niet ongeremd door. Maar ik zie ook dat je mensen moet opleiden voor een flexibel arbeidsleven, voor het zzp-schap en ondernemerschap. Mensen moeten leren te leren, en het draait minder om vakkennis dan om werknemersvaardigheden: communicatie, zelfstandigheid, leermotivatie, stressbestendigheid. Je kunt je schooltas niet meer aan de wilgen hangen.'

'Niet iedereen kan die slag maken, en ik heb hier geen pasklare antwoorden voor. Het mooie is dat de maatschappelijke winst bij mensen met lagere of middelbare opleidingen die een leven lang leren groter is dan die bij hoger opgeleiden. Alleen is de bereidheid tot een leven lang leren ook het laagst aan de onderkant. Bovendien willen we die mbo'er ook het snelst door zijn opleiding heen jagen. Dat is niet zo verstandig.'

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Web Publicatie

JOURNAL-CODE: FD.NL

SUBJECT: Colleges + Universities (94%); Education + Training (89%); Teaching + Teachers (73%)

LOAD-DATE: 30 March 2016